پارتيانى جاپپاي قاتاڭ باسقارۋ جۇيەسىن اقاۋسىزداندىرايىق

ــ باس شۋجي شي جينپيڭنىڭ 20 ـ كەزەكتى ورتالىق ٴتارتىپ تەكسەرۋ كوميتەتىنىڭ ەكىنشى جالپى ماجىلىسىندە سويلەگەن ماڭىزدى ٴسوزىنىڭ رۋحىن ۇيرەنۋ، دايەكتىلەندىرۋ جونىندە

☐ حالىق گازەتىنىڭ شولۋشىسى

"پارتيانى جاپپاي قاتاڭ باسقارۋ جۇيەسىن ورناتۋ ــ جالپى جاعداي سيپاتىنا، نەگىز قالاۋ سيپاتىنا يە قىزمەت". 20 ـ كەزەكتى ورتالىق ٴتارتىپ تەكسەرۋ كوميتەتىنىڭ ەكىنشى جالپى ماجىلىسىندە باس شۋجي شي جينپيڭ جاڭا داۋىردەگى 10 جىلدا پارتيامىزدىڭ پارتيانى جاپپاي قاتاڭ باسقارۋ جۇيەسىن العاشقى قادامدا ورناتقاندىعىن ەگجەي ـ تەگجەيلى قورىتىندىلاپ، پارتيانى جاپپاي قاتاڭ باسقارۋ جۇيەسىن اقاۋسىزداندىرۋدىڭ نىسانا ـ مىندەتتەرىن، امالياتتىق تالاپتارىن ىشكەرىلەي بايىمدادى، بۇل جاڭا داۋىردەگى پارتيا قۇرىلىسىنىڭ جاڭا ۇلى ينجەنەرياسىنىڭ ىشكەرىلەي دامۋىن ىلگەرىلەتۋدە كەلەلى جەتەكشى مانگە يە.

پارتيانى جاپپاي قاتاڭ باسقارۋ ــ جاڭا داۋىردەگى پارتيانىڭ وزىنە ـ ٴوزى توڭكەرىس جاساۋداعى ۇلى امالياتى، جاڭا داۋىردەگى پارتيا قۇرىلىسىنىڭ ايقىن تاقىرىبى. پارتيا 18 ـ قۇرىلتايىنان بەرى، شي جينپيڭ جولداستى ۇيتقى ەتكەن پارتيا ورتالىق كوميتەتى وزىنە ـ ٴوزى توڭكەرىس جاساۋدىڭ زاڭدىلىعى جونىندەگى تانىمدى ۇزدىكسىز تەرەڭدەتىپ، پارتيا قۇرىلىسىنىڭ نازارىيادا جاڭالىق اشۋىن، امالياتتا جاڭالىق اشۋىن، تۇزىمدە جاڭالىق اشۋىن ۇزدىكسىز ىلگەرىلەتىپ، پارتيانى جاپپاي قاتاڭ باسقارۋ جۇيەسىن العاشقى قادامدا ورناتتى. 10 جىلدان بەرى، پارتيانىڭ ساياسي قۇرىلىسىن ٴبىر تۇتاس باسشىلىققا الىپ، پارتيا ورتالىق كوميتەتىنىڭ ورتالىقتانعان ٴبىر تۇتاس باسشىلىعى ەڭ جوعارى ساياسي پرينسيپ دەگەنگە تاباندى بولىپ، ٴار دارەجەلى پارتيا ۇيىمدارى مەن پارتيالى كادرلاردىڭ ساياسي تۇجىرىمداۋ قابىلەتىن، ساياسي ٴتۇسىنۋ قابىلەتىن، ساياسي اتقارۋ قابىلەتىن ۇزدىكسىز جوعارىلاتتى؛ يدەيالىق قۇرىلىستى پارتيانىڭ نەگىزدىك قۇرىلىسى ەتىپ، شي جينپيڭ جاڭا ٴداۋىر جۇڭگوشا سوتسياليزم يدەياسىمەن زەيىن ـ زەردەنى ۇيىستىرۋعا، رۋحتى سومداۋعا مىزعىماي تاباندى بولدى؛ جاڭا داۋىردەگى پارتيانىڭ ۇيىمدىق لۋشيانىنا تاباندى بولىپ، پارتيا ۇيىمىنىڭ ساياسي فۋنكتسياسى مەن ۇيىمداستىرۋ قۋاتىن، ۇيىستىرۋ قۋاتىن كۇشەيتتى؛ ورتالىقتىڭ 8 ٴتۇرلى بەلگىلەمەسىنىڭ رۋحىن باتىل تياناقتاندىرىپ، شەگە قاعۋ رۋحىمەن ٴتورت بۇرىس ستيلدى تۇزەتىپ، جاڭا سالت ورناتتى؛ ٴتارتىپ قۇرىلىسىن پارتيا قۇرىلىسىنىڭ جالپى تۇلعالىق ورنالاستىرۋىنا ەنگىزىپ، ٴتارتىپتىڭ زاڭنان قاتاڭ بولۋىنا، ٴتارتىپتىڭ زاڭنىڭ الدىندا تۇرۋىنا تاباندى بولدى؛ ٴتۇزىم قۇرىلىسىن پارتيانىڭ ٴتۇرلى قۇرىلىسىنا ٴسىڭىرىپ، پارتيا قۇرىلىسىنىڭ عىلىميلانۋ، تۇزىمدەنۋ، جۇيەلىلەنۋ دەڭگەيىن ۇزدىكسىز جوعارىلاتتى؛ نايزاعاي ەكپىنمەن شىرىكتەنشۋگە قارسى تۇرىپ، سۇرقيالىقتى جازالاۋعا تاباندى بولىپ، شىرىكتەنشۋگە قارسى تۇرۋ كۇرەسى ۇستەم جەڭىسكە جەتتى ٴارى جاپپاي بەكەمدەلدى. 2022 ـ جىلى ورتالىق ٴتارتىپ تەكسەرۋ كوميتەتى، مەملەكەتتىك باقىلاۋ ـ تەكسەرۋ كوميتەتى مەن مەملەكەتتىك ساناق مەكەمەسى سەلبەسىپ ورىستەتكەن حالىق رايىن تەكسەرۋ ناتيجەسىندە كورسەتىلۋىنشە، 97.4% بۇقارا پارتيانى جاپپاي قاتاڭ باسقارۋ كورنەكتى ونىمدىلىككە قول جەتكىزدى دەپ قاراپ، 2012 ـ جىلداعىدان 22.4% جوعارىلاعان. 99% بۇقارا پارتيا ورتالىق كوميتەتىنىڭ ستيلدى دۇرىستاپ، ٴتارتىپتى قاتايتىپ شىرىكتەنشۋگە قارسى تۇرۋ شاراسى پارتيامىزدىڭ تۇبەگەيلى وزىنە ـ ٴوزى توڭكەرىس جاساۋ رۋحىن ايگىلەدى دەپ قاراعان.

پارتيا 20 ـ قۇرىلتايىنىڭ باياندامasىندا "پارتيانى جاپپاي قاتاڭ باسقارۋ جۇيەسىن اقاۋسىزداندىرۋ" ورتاعا قويىلدى، بۇل ــ جاڭا داۋىردەگى پارتيا قۇرىلىسىن كۇشەيتۋدىڭ كەلەلى شاراسى. پارتيانى جاپپاي قاتاڭ باسقارۋدىڭ ماڭگى جالعاستىندىعىن، پارتيانىڭ وزىنە ـ ٴوزى توڭكەرىس جاساۋىنىڭ ماڭگى جالعاستىندىعىن، ٴسوز جوق، جەتە تانۋ كەرەك. پارتيامىز ۇزاق ۋاقىت بيلىك جۇرگىزگەن ماركسيزمدىك ساياسي پارتيا رەتىندە پارتيانىڭ ۇلى نىساناسى مەن تاريحي بورىشى، پارتيا قوسىنىنىڭ زور كولەمى مەن كەڭ تارالۋى، پارتيا ٴدوپ كەلگەن زور حاۋىپ ـ قاتەرلەر مەن قاتاڭ سىن ـ سايىستاردىڭ بارلىعى پارتيانى جاپپاي قاتاڭ باسقارۋ جۇيەسىن، ٴسوز جوق، اقاۋسىزداندىرىپ، پارتيانى اناعۇرلىم بەرىك، پارمەندى ەتىپ قۇرىپ شىعۋدى تالاپ ەتەدى. استە ٴىشىنارالىق ەمەس، قايتا تۇتاس تۇلعالى، استە ۋاقىتشا ەمەس، قايتا جۇيەلى، استە قىسقا ۋاقىتتىق ەمەس، قايتا ۇزاق ۋاقىتتىق، استە ادەتتەگىدەي ەمەس، قايتا جوعارى ولشەمدى بولىپ، پارتيانى جاپپاي قاتاڭ باسقارىپ، پارتيانىڭ ٴوزىن ـ ٴوزى كىرشىكسىزدەندىرۋىن، ٴوزىن ـ ٴوزى كەمەلدەندىرۋىن، ٴوزىن ـ ٴوزى جاڭارتۋىن، ٴوزىن ـ ٴوزى جوعارىلاتۋىن جاپپاي ىلگەرىلەتكەندە عانا، پارتيامىزدىڭ اۋەلگى ماقساتتان، بورىشتان اينىماي، باستان ـ اياق جۇڭگوشا سوتسياليزم ىستەرىنىڭ پارمەندى باسشىلىق ۇيتقىسىنا اينالۋىنا مۇمكىندىك جاساۋعا بولادى.

باس شۋجي شي جينپيڭ بىلاي دەپ باسا دارىپتەدى: "پارتيانى جاپپاي قاتاڭ باسقارۋ جۇيەسى مازمۇنى باي، فۋنكتسياسى كەمەلدى، عىلىمي جۇيەگە تۇسكەن، اينالىمى جوعارى ٴونىمدى، يكەمدى جۇيە بولۋعا ٴتيىس". پارتيانى جاپپاي قاتاڭ باسقارۋ جۇيەسىن اقاۋسىزداندىرۋ ٴۇشىن، پارتيانى ٴتۇزىم ارقىلى باسقارۋعا، پارتيانى قايىدا بويىنشا باسقارۋعا تاباندى بولىپ، پارتيانىڭ ٴتۇرلى جاقتاعى قۇرىلىستارىنىڭ جاندى ۇشتاسۋىن، بىرگە ارەكەتتەنىپ شوعىرلانۋىن، سەلبەسىپ سايكەسۋىن اناعۇرلىم كورنەكتىلەندىرۋگە، ٴتۇزىلىس ـ مەحانيزمدەردىڭ اقاۋسىز، كەمەلدى بولۋىن جانە زاڭ ـ ەرەجەلەردىڭ، تۇزىمدەردىڭ عىلىمي، ٴونىمدى بولۋىن اناعۇرلىم كورنەكتىلەندىرۋگە، باسقارۋ ۇستانىمى، جۇيە كوزقاراسى، ديالەكتيكالىق ويدى قولدانىپ پارتيانى باسقارۋدى، پارتيانى جونگە سالۋدى، پارتيانى گۇلدەندىرۋدى اناعۇرلىم كورنەكتىلەندىرۋگە تۋرا كەلەدى. مازمۇن جاعىندا جاپپاي قامتىپ، پارتيا قۇرىلىسى قاي جەرگە دەيىن ىلگەرىلەتىلسە، پارتيانى جاپپاي قاتاڭ باسقارۋ جۇيەسىن سول جەرگە دەيىن ورناتىپ، پارتيانى جاپپاي قاتاڭ باسقارۋدى پارتيا قۇرىلىسىنىڭ ٴارقايسى جاعىنا ٴسىڭىرۋ كەرەك؛ وبيەكتى جاعىندا جاپپاي قامتىپ، باسشى كادرلار قوسىنىن، پارتيا مۇشەلەرى قوسىنىن، ٴار دارەجەلى پارتيا ۇيىمدارى قۇرىلىسىن قاتاڭ ويداعىداي يگەرۋ كەرەك، مۇنداعى ٴتۇيىن ــ "شەشۋشى ازشىلىقتى" ويداعىداي يگەرۋ؛ جاۋاپكەرشىلىك جاعىندا تۇتاس تىزبەكتى بولىپ، ٴار دارەجەلى پارتكومداردىڭ (پارتيا باسشىلىق گرۋپپاسى) پارتيانى جاپپاي قاتاڭ باسقارۋ تۇلعالىق جاۋاپكەرشىلىگىن قاتايتىپ، پارتيانى باسقارۋ، پارتيانى جونگە سالۋ تىنىمىن كۇشەيتىپ، پارتيانى باسقارۋ، پارتيانى جونگە سالۋ جاۋاپكەرشىلىگىن تياناقتاندىرۋ كەرەك؛ ٴتۇزىم جاعىندا جاپپاي تۇتاستىرۋعا تاباندى بولىپ، پارتيانى جاپپاي قاتاڭ باسقارۋ جۇيەسىنىڭ ساباقتاسۋىن، بىرلەسىپ ارەكەتتەنۋىن ٴتۇزىم ارقىلى جەبەپ، پارتيانى ٴتۇزىم ارقىلى باسقارۋدى، پارتيانى ەرەجە بويىنشا باسقارۋدى شىن مانىندە جۇزەگە اسىرۋ كەرەك. پارتيانى جاپپاي قاتاڭ باسقارۋ جۇيەسىن ونان ارى اقاۋسىزداندىرىپ، پارتيانى جاپپاي قاتاڭ باسقارۋ قىزمەتتەرىنىڭ داۋىرلىك سيپاتىن اناعۇرلىم ويداعىداي ايگىلەۋىنە، زاڭدىلىقتى يگەرۋىنە، جاسامپازدىقتا باي بولۋىنا مۇمكىندىك جاساعاندا عانا، پارتيانى جاپپاي قاتاڭ باسقارۋدى تەرەڭدەتىپ، پارتيانى شەبەرلىكپەن باسقارۋعا، پارتيانى پارمەندى باسقارۋعا، پارتيا قۇرىلىسىن ٴونىمدى جۇرگىزۋگە بولادى.

جاپپاي سوتسياليستىك وسىزامانداندىعان مەملەكەت قۇرۋدىڭ، جۇڭحۋا ۇلتىنىڭ ۇلى گۇلدەنۋىن جاپپاي ىلگەرىلەتۋدىڭ تەتىگى پارتيادا. پارتيانى جاپپاي قاتاڭ باسقارۋ ــ پارتيانىڭ جاندى، ومىرشەڭدىك كۇشىن ماڭگى ساقتاپ، جاڭا ەمتيحان تاپسىرۋ جولىن ويداعىداي باسۋداعى، ٴسوزسىز، باسىپ وتەتىن جول. جاڭا جورىقتا ٴبىز تاعى قانشالىقتى قايقاڭعا شىعاتىندىعىمىزدى، قانشالىقتى كەدەرگىدەن وتەتىندىگىمىزدى، قانشالىقتى بوران ـ شاشىندى باستان وتكەرەتىندىگىمىزدى، قانشالىقتى ماشاقاتتى، قيىندىقتى، قاتەردى، كەدەرگىنى جەڭەتىندىگىمىزدى بىلمەيمىز. ەمتيحان تاپسىرۋداعى سەرگەكتىك پەن ساقتىقتى ماڭگى ساقتاپ، پارتيانى جاپپاي قاتاڭ باسقارۋدى ۇزدىكسىز ىلگەرىلەتىپ، پارتيانى جاپپاي قاتاڭ باسقارۋ جۇيەسىن ۇزدىكسىز اقاۋسىزداندىرىپ، پارتيانىڭ وزىنە ـ ٴوزى ۇلى توڭكەرىس جاساۋىن سوڭىنا دەيىن جۇرگىزىپ، پارتيانىڭ وزىنە ـ ٴوزى توڭكەرىس جاساۋى ارقىلى قوعامدىق توڭكەرىسكە جەتەكشىلىك ەتسەك، ٴبىز، ٴسوز جوق، تاريح پەن حالىققا جاڭا، ۇزدىك جاۋاپ بەرىپ، جاڭا دا اناعۇرلىم زور كەرەمەتتەردى جاراتا الامىز.

(شينحۋا اگەنتتىگىنىڭ 1 ـ ايدىڭ 11 ـ كۇنى بەيجيڭنەن بەرگەن حابارى)

(باسى 1 ـ بەتتە)

2022 ـ جىلعى ورتالىقتىڭ ەكونوميكالىق قىزمەت ماجىلىسى مىنالاردى اتاپ كورسەتتى: ناقتى ەكونوميكانى كۇش سالا دامىتىپ، جاڭالىق اشۋعا سۇيەنە وتىرىپ دامۋدىڭ جاڭا قوزعاۋشى قۋاتىن جەتىلدىرۋ، زورايتۋ كەرەك. جۋىقتا عانا اشىلعان اۆتونوميالى رايوندىق 10 ـ كەزەكتى پارتكومنىڭ جەتىنشى جالپى ماجىلىسى مىنانى ايقىن ورتاعا قويدى: جاڭالىق اشۋ ارقىلى دامۋعا دەم بەرۋ ستراتەگياسىن ىشكەرىلەي اتقارىپ، مەملەكەت دارەجەلى ٴتۇيىندى تاجىريبەحانا قۇرىلىسىن كۇشەيتۋ كەرەك.

جاڭا ٴبىر جىلدا، شينجياڭ عىلىم ـ تەحنيكادا جاڭالىق اشۋدا قايتكەندە جىلدامدىقتى ارتتىرىپ، جوعارى ونىمدىلىك جاراتىپ، جوعارى ساپالى دامۋدىڭ قوزعاۋشى قۋاتىن ٴتيپتى دە كۇشەيتە الادى؟ ٴتىلشى وسى جونىندە قاتىستى مامان، وقىمىستىلارعا جانە قاتىستى تاراۋلاردىڭ جاۋاپتىلارىنا تىلشىلىك ىستەدى.

ورتانى ساپالىلاندىرىپ، بۇكىل قوعامنىڭ جاڭالىق اشۋ ومىرشەڭدىك قۋاتىن جانداندىردى

1 ـ ايدىڭ 10 ـ كۇنى، حاينان سان ـ يا عىلىم ـ تەحنيكالىق ۇلگى كورسەتۋ باقشاسىندا، شينجياڭ اۋىل شارۋاشىلىق عىلىم اكادەمياسى قۇمىل قاۋىنى زەرتتەۋ ورتالىعىنىڭ دوكتورى ليۋ بين قۇمىل قاۋىنى مايساسىنىڭ ٴوسۋ احۋالىن باقىلاپ جاتتى.

"بۇل قاۋىن مايسالارى گەن رەتتەۋ تەحنيكاسىن قولدانىپ تاجىريبەحانادا جەتىلدىرۋ ٴساتتى بولعانىنان كەيىن وسى ارادا كوشىرىلىپ ەگىلگەن، 3 ـ ايدا ۇرىعىن جيىپ العان سوڭ شينجياڭعا الىپ قايتىپ، جالعاستى اتىزدا تاجىريبە جۇرگىزەمىز". ليۋ بين تانىستىرىپ بىلاي دەدى: تاجىريبە تابىسقا جەتكەننەن كەيىن شينجياڭنىڭ قۇمىل قاۋىنىنىڭ زات سورىسىنا شىعارىلۋ مەزگىلىنىڭ قىسقا بولۋ ماسەلەسىن شەشەتىن بولادى.

سىرتتان اكەلىنگەن دارىندى رەتىندە، ليۋ بين شينجياڭ اۋىل شارۋاشىلىق عىلىم اكادەمياسىنا جاڭادان كەلگەن، نەگىزىنەن، قاۋىن ـ قاربىز تەكتەستەردىڭ گەنىن رەتتەۋ جانە مولەكۋلالىق ساپالى تۇقىم جەتىلدىرۋدى زەرتتەۋمەن اينالىسادى. ول شەتەلدەن وقىپ كەلگەن، عىلىمي نەگىزى بەرىك، ەل ٴىشى ـ سىرتىندا كوپتەگەن وزىق زەرتتەۋ قۇرىلىمدارى كەزىندە ونى "وزدەرىنە تارتقىسى" كەلگەن. ەڭ اقىرىندا، ول شينجياڭعا كەلۋدى تاڭدادى.

شينجياڭنىڭ جاڭالىق اشۋ ورتاسىنىڭ ۇزدىكسىز ساپالىلانۋىنىڭ "ماگنيت اسەرى" ليۋ بيندى وزىنە تارتقان ەدى. "عىلىم ـ تەحنيكاعا قارجى قوسۋ تەبىنى زور، دارىندىلارعا ايرىقشا ٴمان بەرەدى، بايلىق باسىمدىعى كورنەكتى، دامۋ كومەسكى كۇشى زور"... وسىنىڭ ٴبارى مەنىڭ تاستاپ كەتە الماۋىمنىڭ سەبەبى دەيدى ليۋ بين.

تاياۋدا، جۇڭگو عىلىم اكادەمياسى شينجياڭ ەكولوگيا جانە جاعراپيا زەرتتەۋ ورنى بۇكىل دۇنيە جۇزىنە باعىتتاي وتىرىپ كوش باستاۋشى دارىندىلاردى قىزمەتكە قابىلدادى، كەلىسىمدەگى جىلدىق ەڭبەكاقىسى ٴبىر ميلليون يۋاننان تومەن ەمەس، عىلىمي زەرتتەۋ نىسانىن باستاپ اتقارۋ قارجىسى 3 ميلليون يۋاننان تومەن بولمايدى ەكەن...

وسىنشاما كەڭ قولدىلىقپەن قىزمەتكەر قابىلداۋ كاسىبي سالادا كۇشتى اڭىس قوزعادى. جۇڭگو عىلىم اكادەمياسى شينجياڭ ەكولوگيا جانە جاعراپيا زەرتتەۋ ورنى كادرلار قىزمەتى باسقارماسىنىڭ باستىعى جياڭ حۇيپيڭ بىلاي دەدى: "بيىل زەرتتەۋ ورنىمىزدا كوپتەگەن ٴىرى نىساندار اتقارىلادى، دارىندىلارعا قاتتى ٴزارۋمىز، اسىرەسە، كوش باستاۋشى دارىندىلاردىڭ قاتارىمىزعا قوسىلۋىن كۇتۋدەمىز. شينجياڭدا قۇرىلعان 10 ميلليارد يۋاندىق دارىندىلاردى دامىتۋ قورى ٴبىزدىڭ ەگەي دارىندىلاردى قىزمەتكە شاقىرۋىمىزعا ترەك بولىپ وتىر".

ەلۋلى ەڭبەك دارىندىلاردان كەلەدى، دارىندىلار بولعاندىقتان ىستەرىمىز دامىدى. پارتيا 20 ـ قۇرىلتايىنىڭ باياندامasىندا مىنالار ورتاعا قويىلدى: دارىندىلاردى دامىتۋ ٴتۇزىلىس ـ مەحانيزمى رەفورماسىن تەرەڭدەتىپ، دارىندىلاردى شىنايى قادىرلەپ، دارىندىلاردى شىن پەيىلمەن تاربيەلەپ، دارىندىلاردى شىن ىقىلاسپەن باۋراپ، دارىندىلاردى دەن قويا ىستەتىپ، دارىندىلاردى ەرەكشە قاستەرلەپ، ٴبىر سارىندىلىقتا بوي ۇرماي، ٴارقايسى جاقتاعى ۇزدىك دارىندىلاردى پارتيا مەن حالىق ىستەرىنە شوعىرلاندىرۋ كەرەك.

ٴتىلشى 2022 ـ جىلدان بەرى قاراي، جۇڭگو عىلىم اكادەمياسى شينجياڭ ەكولوگيا جانە جاعراپيا زەرتتەۋ ورنىن قامتىعان شينجياڭداعى كوپتەگەن عىلىمي زەرتتەۋ قۇرىلىمدارىنىڭ ٴبارى دارىندىلاردى باۋراۋ تەبىنىن كۇشەيتكەندىگىن، يگىلىكتەردىڭ دە ادامدى توتەنشە باۋرايتىندىعىن بايقادى.

عىلىم ـ تەحنيكادا جاڭالىق اشۋ قۋاتىنىڭ تۇپكىلىكتى قاينارى ادام. عىلىمي زەرتتەۋ ورىندارىنىڭ دارىندىلارعا ايرىقشا ٴمان بەرۋىنەن ٴدال شينجياڭنىڭ عىلىم ـ تەحنيكادا جاڭالىق اشۋدا كورنەكتى ىلگەرىلەۋشىلىككە قول جەتكىزۋدى جۇزەگە اسىرۋعا كۇش سالعان سەنىمى مەن باتىلدىعىن بايقاۋعا بولادى، سونىمەن بىرگە عىلىم ـ تەحنيكادا جاڭالىق اشۋ ورتاسىنىڭ ۇزدىكسىز ساپالىلانىپ وتىرعاندىعىنىڭ ەڭ تاماشا دالەلى دە بولا الادى.

"2022 ـ جىل شينجياڭ تاريحىنداعى جاڭالىق اشۋ ارقىلى دامۋعا دەم بەرۋ ەڭ تەز، عىلىم ـ تەحنيكا ىستەرىنىڭ العا باسۋى ەڭ زور ٴبىر جىل بولدى". اۆتونوميالى رايوندىق عىلىم ـ تەحنيكا مەڭگەرمەسى پارتيا باسشىلىق گرۋپپاسىنىڭ ورىنباسار شۋجيى، مەڭگەرمە باستىعى قايسار ابدۋكەرىم بىلاي دەدى: بيىل، عىلىم ـ تەحنيكادا جاڭالىق اشۋعا قاتىستى ساياساتتاردىڭ تياناقتانۋىن، ناقتىلانۋىن جەدەلدەتىپ، تاراۋ، كاسىپ، سالا شەكتەمەسىن بۇزىپ، جوعارى مەن تومەن بىرلەسە ارەكەتتەنەتىن، جوعارى ٴونىمدى دە سايكەسىمدى، جاڭالىق اشۋدى بىرگە جەبەيتىن تاماشا جاعدايدىڭ قالىپتاسۋىن ىلگەرىلەتىپ، تۇتاس قوعامنىڭ جاڭالىق اشۋ ومىرشەڭدىگىن جانداندىرىپ، جاڭالىق اشۋ ارقىلى دامۋدىڭ جاڭا قۋاتىن ارتتىرامىز.

دالمە ـ ٴدال قىزمەت وتەپ، كاسىپورىنداردىڭ جاڭالىق اشۋ قوزعاۋشى كۇشىن جارىققا شىعاردى

جاڭا جىل باستالىسىمەن، شينجياڭ تيانشانجۇڭ ٴدارى ـ دارمەك شەكتى سەرىكتەستىگى قاربالاس كۇيگە ەندى: تاجىريبەحاناداعى عىلىمي زەرتتەۋ قىزمەتكەرلەرى ٴدارى الۋ سىناعىن جاساۋعا دەن قويۋدا؛ ٴوندىرۋ سەحىنداعى ماشينالاردىڭ گۇرىلى توقتامادى...

ــ "سەرىكتەستىك ەندى عانا جوعارى، جاڭا تەحنيكالىق كاسىپورىندى مويىنداۋدان ٴوتىپ، جۇمىسشى ـ قىزمەتشىلەر بۇدان توتەنشە شابىتتاندى". اتالعان سەرىكتەستىكتىڭ ورىنباسار باس ديرەكتورى ياڭ حايپيڭ: "بۇل ــ سەرىكتەستىكتىڭ عىلىم ـ تەحنيكادا جاڭالىق اشۋ قۋاتىن مويىنداعاندىق، مۇنان دا ماڭىزدىسى، ۇزاق بولاشاقتىق دامۋ ٴۇشىن جاڭا جاعداي اشتى، ساياساتتىق تيىمدىلىك جاسادى، قارجىلىق قولداۋ كورسەتتى، بازار ٴورىسىن كەڭەيتتى... سەرىكتەستىكتىڭ بولاشاعى اناعۇرلىم تاماشا بولادى"، ـ دەدى.

اتالعان سەرىكتەستىك 2009 ـ جىلى قۇرىلعان، باستاپىندا ٴونىم ساتۋدى نەگىز ەتكەن، قازىر زەرتتەۋ ـ اشۋ، ٴوندىرۋ، ساتۋ ٴبىر تۇلعالاندىرىلدى. وسى جولدا، ياڭ حايپيڭ كاسىپورنىنىڭ، ٴسوز جوق، عىلىم ـ تەحنيكادا جاڭالىق اشۋعا سۇيەنگەندە عانا ۇزاق بولاشاقتىق دامۋدى جۇزەگە اسىرا الاتىندىعىن تەرەڭ تانىپ جەتتى.

"سەرىكتەستىك زەرتتەپ ـ اشقان جۇڭجي ٴدارىسى I تۇرىندەگى جاڭالىق اشۋ دارىسىنە 3 مەرزىمدىك كلينيكالىق سىناق جۇرگىزىلدى، جاڭا ٴدارى تەكسەرىپ بەكىتۋدەن وتسە، سەرىكتەستىكتىڭ دامۋى جاڭا كەزەڭگە قادام تاستايدى"، ـ دەدى ياڭ حايپيڭ تەبىرەنىستى كوڭىل كۇيىن جاسىرا الماي، ـ "وسىنىڭ بارىنە عىلىم ـ تەحنيكادا جاڭالىق اشۋدىڭ ارقاسىندا قول جەتكىزدىك".

2022 ـ جىلى شينجياڭ جاڭادان 639 جوعارى، جاڭا تەحنيكالىق كاسىپورىندى مويىندادى، بۇل الدىڭعى جىلداعىدان 43.4% ارتىپ، جالپى سانى 1368گە جەتىپ، تاريحي تىڭ ورەگە جەتتى.

كاسىپورىن ــ عىلىم ـ تەحنيكادا جاڭالىق اشۋداعى نەگىزگى تۇلعا، جوعارى، جاڭا تەحنيكالىق كاسىپورىن عىلىم ـ تەحنيكادا جاڭالىق اشۋدىڭ سەركەسى بولىپ تابىلادى. جوعارى، جاڭا تەحنيكالىق كاسىپورىندى جەتىلدىرۋ، قۇرۋ ٴتۇرلى بازار تۇلعالارىنىڭ جاڭالىق اشۋ ومىرشەڭدىگىن قاۋلاتۋعا پايدالى، ەكونوميكانىڭ جوعارى ساپالى دامۋدى جۇزەگە اسىرۋىنا جاڭا قوزعاۋشى قۋات قوسادى.

ساناق ساندى مالىمەتتەرىندە كورسەتىلۋىنشە، 2021 ـ جىلى بۇكىل شينجياڭداعى كاسىپورىندا زاڭدىق تۇلعالارىنىڭ 0.34%ىن يەلەيتىن جوعارى، جاڭا تەحنيكالىق كاسىپورىندار بۇكىل شينجياڭنىڭ 8.97%تىك GDPنىن جاراتىپ، 24.14% سالىق كىرىسىن قوسىپ، كاسىپورىننىڭ پايدا مولشەرى كولەمىنەن جوعارى ونەركاسىپ كاسىپورىندارىنان 2.06 پايىز جوعارى بولىپ، جان باسىندىق ەڭبەك ٴوندىرىس مولشەرى كولەمىنەن جوعارى ونەركاسىپ كاسىپورىندارىنىڭ 1.43 ەسەسىندەي بولعان.

اۆتونوميالى رايوندىق عىلىم ـ تەحنيكا مەڭگەرمەسىنىڭ قاتىستى جاۋاپتىسى مىنانى ٴبىلدىردى: بيىل نازاردى جوعارى، جاڭا تەحنيكالىق كاسىپورىنداردىڭ زاپاس كۇشىن جەتىلدىرۋ، جوعارى، جاڭا تەحنيكالىق كاسىپورىنعا ٴوتىنىش بەرۋدىڭ ىشكى قوزعاۋشى كۇشىن تاسقىنداتۋ جانە قاتىستى ٴتيىمدى ساياساتتاردىڭ تياناقتانۋى، ناقتىلانۋى سياقتى جاقتاردا جۇيەلى كۇش سالۋعا شوعىرلاندىرىپ، 2025 ـ جىلعا جەتكەندە بۇكىل شينجياڭداعى جوعارى، جاڭا تەحنيكالىق كاسىپورىنداردى 2000نان اسىرۋعا كۇشىنامىز.

ايتسەدە، شينجياڭ قوعامدىق عىلىمدار اكادەمياسى اۋىل ـ قىستاقتىڭ دامۋىن زەرتتەۋ ورنىنىڭ باستىعى، اعا زەرتتەۋشى ابدۋۋالي ماحپۇللانىڭ قاراۋىنشا، سانىنىڭ ارتۋى تەك ٴبىرىنشى قادام، بولاشاقتا كاسىپورىن جاڭالىق اشۋىنىڭ ىشكى قوزعاۋشى كۇشىن تاسقىنداتۋعا كۇش سالۋ كەرەك.

ول بىلاي دەپ قارادى: عىلىم ـ تەحنيكا ساياساتىنىڭ جەتەكتەۋى جانە قارجى، دارىندى، تەحنيكا سياقتىلاردىڭ كاسىپورىندارعا بەيىمدەلۋىنىڭ ٴبارى كەم بولسا بولمايدى، اسىرەسە، قارجى جاعىندا، كاسىپورىندار ٴۇشىن شارت ـ جاعداي ازىرلەپ، كاسىپورىنداردى كوپ نەگىزدى جولمەن قارجى قۇراۋعا ىنتالاندىرۋ كەرەك. مۇنان تىس، ول تاعى قاتىستى تاراۋلار كاسىپورىندار ٴۇشىن قىزمەت وتەۋ اتىق ەسەبىن ورناتىپ، ٴبىر كاسىپورىنعا ٴبىر شارا شىعارىپ، دالمە ـ ٴدال ٴتۇيىلستىرىپ، كاسىپورىنداردىڭ دامۋىنداعى كەدەرگى، بوگەتتى ماسەلەلەردى شىنداپ شەشىپ، كاسىپورىنداردىڭ جاڭالىق اشۋ ومىرشەڭدىگىن تولىق جارىققا شىعارۋ كەرەك دەگەن ۇسىنىس قويدى.

سەلبەسىپ قوسىلا ارەكەتتەنىپ، كاسىپورىنداردىڭ جوعارى ساپالى دامۋىنا قۋات ۇستەدى

دامۋى قانشا كەنجە بولعان وڭىرلەر، دامۋعا جاڭالىق اشۋ ارقىلى دەم بەرۋ ستراتەگياسىن اتقارۋدى سولعۇرلىم قاجەت ەتەدى.

شينجياڭنىڭ بايلىق باسىمدىعى كورنەكتى، وڭىرلىك ورىن باسىمدىعى وزگەشە بولۋ سياقتى فاكتورلار عىلىم ـ تەحنيكادا جاڭالىق اشۋعا وراسان زور كومەسكى كۇش قوستى، قايتكەندە جاڭالىق اشۋدان قوزعاۋشى كۇش الىپ، عىلىم ـ تەحنيكادان كومەسكى كۇش الىپ، ارتىقشىلىقتاردى اسىرىپ، ولقىلىقتاردى تولىقتاپ، تۇپتان وزۋعا بولادى؟

ابدۋۋالي بىلاي دەپ قارادى: شىعىس پەن باتىس قوسىلا ارەكەتتەنۋ جانە باعىتتالعان كومەكتەسۋ سياقتى مەحانيزمدەر ارقىلى عىلىم ـ تەحنيكادا جاڭالىق اشۋدىڭ كۇش ـ قۋاتىن ارتتىرۋعا بولادى.

2022 ـ جىلى، نازاردى "سەگىز ٴىرى كاسىپ سالاسى شوعىرىنا" شوعىرلاندىرىپ، شينجياڭ تۇڭعىش رەت مەڭگەرمە مەن مەڭگەرمە، مەڭگەرمە مەن جەرگىلىكتى ورىن قوسىلا ارەكەتتەنۋ نىسانىن ىسكە قوسىپ اتقارىپ، ٴارقايسى كاسىپتەردىڭ، تاراۋلاردىڭ جانە ايماق، وبلىس، قالالاردىڭ عىلىم ـ تەحنيكادا جاڭالىق اشۋ قىزمەتىنە ات سالىسۋ بەلسەندىلىگىن تولىق جۇمىلدىردى.

عىلىم ـ تەحنيكا قاجەتتى بىرگە تۇجىرىمداپ، زەرتتەۋ ـ اشۋ مىندەتىن بىرگە جۇكتەپ، نىساندى اتقارۋعا بىرگە ۇيىمداستىرىپ، جەرگىلىكتى ەرەكشەلىككە، باسىمدىققا يە كاسىپ سالالارىن زورايتۋ مەن جەتىلدىرۋ وسى ۇلگىنىڭ كورنەكتى ەرەكشەلىگى.

"ماسەلەن، وسى نىساننىڭ ىسكە قوسۋ قارجىسى 5 ميلليون يۋان، مەڭگەرمە مەن جەرگىلىكتى ورىن قوسىلا ارەكەتتەنگەننەن كەيىن، جەرگىلىكتى ۇكىمەت تە 5 ميلليون يۋان سايكەستىرىپ، زەرتتەۋ ـ اشۋ قارجىسىن اناعۇرلىم تولىقتىرا تۇسەدى؛ سونىمەن بىرگە، ۇكىمەت تە ات سالىسىپ، بايلىقتى سايكەستىرۋ جانە كەيىنگى بازاردا قولدانۋ سياقتى جاقتاردا دا اناعۇرلىم زور باسىمدىققا يە بولادى"، ـ دەدى قارامايلى قالاسى ۋزىق عىلىم ـ تەحنيكا بىرلەسكەن اكادەمياسى دامۋ، ستراتەگيا ٴبولىمىنىڭ ورىنباسار باستىعى جاڭ ليۋيان.

وسى اكادەميا باستاماشى بولعان "ونىمدىلىگى تومەن مۇنايلىقتاردى جاسىل اشۋعا باعىتتالعان اسىلگى ورنىندا كومىرتەگىن الۋ، پايدالانۋ جانە شەشۋشى تەحنيكانى زەرتتەپ ـ اشۋدى پەشەتتەپ ساقتاۋ جانە پايدالانۋ نىسانى" 2022 ـ جىلعى 3 ـ توپتاعى اۆتونوميالى رايوننىڭ مەڭگەرمە مەن مەڭگەرمە، مەڭگەرمە مەن جەرگىلىكتى ورىن قوسىلا ارەكەتتەنۋ نىسانى تىزىمىنە تاڭدالدى، قازىر نىساندى قولداۋ قارجىسىنىڭ 5 ميلليون 100 مىڭ يۋانى ەسەپشوتقا ٴتۇستى. وسى نىسان شينجياڭنىڭ ٴىشى ـ سىرتىنداعى 7 جوعارى مەكتەپ، عىلىمي زەرتتەۋ ورنى سياقتىلارمەن بىرلەسىپ، 3 جىل ۋاقىت جۇمساپ، شينجياڭنىڭ مۇناي ـ تابيعي گاز اشۋ سالاسىنداعى بۋ قازانىنىڭ تۇتىنىندەگى كومىر قوس توتىعىنىڭ قويۋلىعىن تومەندەتۋ، جيناپ الىپ قايتا پايدالانۋ ٴوزىندىك قۇنى جوعارى بولۋ ماسەلەسىن ٴونىمدى شەشەدى.

بۇل عانا ەمەس، اۆتونوميالى رايوندىق عىلىم ـ تەحنيكا مەڭگەرمەسى تاعى "قابىلەتتىلەر باستاماشى بولىپ ىستەۋ" نىسانىن اتقارۋعا ىزدەنىس جاساپ، 2022 ـ جىلى 17 "قابىلەتتىلەر باستاماشى بولىپ ىستەۋ" نىسانىن ۇيىمداستىرىپ اتقاردى.

قايسار بىلاي دەدى: "كەلەسى قادامدا، ٴبىز جىبەك جولى ەكونوميكالىق بەلدەۋى جاڭالىق اشۋ ارقىلى دامۋعا دەم بەرۋ سىناق رايونىنا، ۇرىمجى ـ سانجى ـ شيحەزى مەملەكەتتىك دەربەس جاڭالىق اشۋدان ۇلگى كورسەتۋ رايونىنا سۇيەنىپ، نازاردى 'سەگىز ٴىرى كاسىپ سالاسى شوعىرىنا' شوعىرلاندىرا وتىرىپ، كەلەلى جاڭالىق اشۋ ينجەنەرياسىن اتقارىپ، عىلىم ـ تەحنيكا مينيسترلىگىمەن، جۇڭگو عىلىم اكادەمياسىمەن، شىنجىن قالاسىمەن 'ٴتورت جاق سەلبەستىگى' مەحانيزمىن ونان ارى تەرەڭدەتىپ، شىعىس، باتىس بولىكتەردىڭ سەلبەسىپ جاڭالىق اشۋىن كۇشەيتىپ، ەل ىشىندەگى باسىمدىققا يە جاڭالىق اشۋ بايلىقتارىنىڭ شينجياڭعا توپتالۋىن جەدەلدەتىپ، عىلىم ـ تەحنيكادا اشىق ۇستاۋدىڭ، سەلبەستىك جاساۋدىڭ جاڭا ارناسىن قالىپتاستىرىپ، رايونىمىزدىڭ جاڭالىق اشۋ ارقىلى دامۋعا دەم بەرۋدەگى جاڭا قوزعاۋشى قۋاتىن ۇزدىكسىز سومدايمىز".